

په اروپا کی دمیشه افغانانو د تولنو فدراسیون

فدراسیون سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا

Federation of Afghan Refugee Organizations in Europe

دیدگاه فارو در مورد:

معضله رهائی زندانیان بگرام

انتقال مسولیت زندان بگرام در ماه می سال گذشته را همه بیاد داریم. بعد از پافشاری زیاد حامد کرزی نظامیان امریکانی حاضر شدند موافقتنامه های انتقال را امضا کنند و مسولیت بیش از سه هزار زندانی بگرام را به حکومت افغانستان انتقال دادند. زندان بگرام قبل از تسلیمدهی به دولت افغانستان در مطبوعات غرب "گوانتاناموی افغانستان" نامیده میشد. بخشی از افراد مظنون که توسط نظامیان امریکانی از صحنه جنگ یا به اساس راپور ها یا سایر مدارک استخباراتی دستگیر شده بودند به این زندان انتقال می یافتند و برای مدت نامعلوم بدون پروسه عدلی و قضائی نگهداری میشدند. این نوع برخورد با مظنونین در تضاد آشکار با ماده ۱۴ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی قرار داشت. نظامیان امریکانی بالای محبوسین بگرام، همانند محبوسین گوانتانامو عنوان "شخص متخاصم غیر نظامی" را گذاشته بودند. محبوسین دارنده این عنوان از حقوق اسرای نظامی مندرج در کنوانسیونهای بشردوستانه ژنیونیز محروم بودند. ادامه این حالت بالای اتباع افغانستان در داخل قلمرو افغانستان نقض حاکمیت ملی ما و نقض حقوق بشردوستانه بود. بنابراین تسلیمدهی زندان بگرام به دولت افغانستان اصولاً یک امر مثبت بود و یکی از دستاوردهای آقای کرزی محسوب شده میتواند. ولی نحوه برخورد که بعداً آقای کرزی با محبوسین بگرام اتخاذ نموده است درخور غور و بررسی جدا انتقادی میباشد.

در اخبار هفته گذشته سرنوشت ۸۸ زندانی بگرام موضوع داغ بحث در رسانه ها بود. اعتراض نظامیان امریکانی بر پلان رهائی ۸۸ زندانی توجه رسانه ها را به چگونگی عملکرد حکومت افغانستان در رابطه با زندانیان بگرام جلب نمود. به همین سلسله وضاحت یافت که "کمیسیون بررسی دوسیه های زندانیان بگرام" که یک کمیسیون اداری مؤلف شده توسط رئیس دولت است، ششصد زندانی بگرام را بدون سروصدا و در غیاب یک پروسه شفاف قضائی "برانت" داده و آزاد ساخته است. اکنون که این کمیسیون پلان رهاساختن ۸۸ زندانی دیگر را دارد، دگروال Dave Lapan سخنگوی نیروهای امریکانی در افغانستان با رهائی این ۸۸ تن مخالفت نموده ادعای داشتن مدارک کافی اشتراک این افراد در قتل و زخمی ساختن ۵۷ فرد ملکی و نظامی افغان و قتل و زخمی ساختن ۶۰ تن از عساکر ناتو را میکند. علاوه امریکانیها ادعا دارند که رئیس دولت افغانستان فرمان قبلی خود را که در آن وعده تکمیل دوسیه های جرمی محبوسین بگرام و تعقیب جزائی آنها را داده بود، نقض کرده است. نصرالله ستانکزی مشاور حقوقی رئیس دولت متقابلاً نیروهای امریکانی را بخاطر نه سپردن بموقع مدارک جرمی محبوسین به کمیسیون بررسی مورد ملامتی قرار میدهد. این ادعای آقای ستانکزی بجا نیست زیرا قرار معلوم "کمیسیون بررسی..." بدون تقاضای مدارک و شواهد جرمی به ارتباط دوسیه های

زندانیان بگرام از نظامیان امریکایی ویا ارگانهای امنیتی افغانستان، مسولیت محبوسین را به اتکای ادعای خودشان بشکل ذهنی و عجولانه بررسی کرده و تا اکنون ششصد زندانی را به همین شیوه، رها نموده است. طلوع نیوز بتاریخ اول جنوری اطلاع داد که پارلمان افغانستان خواستار بررسی قضائی ۸۸ دوسیه محبوسین متنازع فیه شده و در قدم اول کمیسیون پارلمانی را برای کسب معلومات بیشتر از "کمیسیون بررسی" در مورد دلایل رهائی زندانیان ایجاد کرده است. در همین تاریخ تلویزیون طلوع نیوز جریان نظرخواهی از بازماندگان قربانیان حملات دهشتگرانه را نشر کرد. قربانیان خواستار توقف سلسله رهائی این محبوسین و محاکمه آنها شدند. متعاقباً طلوع نیوز از قول برخی مسؤلین ریاست عمومی امنیت ملی از سپرده شدن اسناد محکومیت ۵ تن از ۸۸ محبوس به "کمیسیون بررسی" در همان روز (دوم جنوری) خبر داد. طبق این خبر قرار بود اسناد محکومیت ۳۴ مظنون دیگر زودی از طرف ریاست امنیت ملی به "کمیسیون بررسی" سپرده شود. ولی رحمت الله نبیل رئیس عمومی امنیت ملی در جلسه شورای وزیران ابراز نمود که صرف در مورد ۱۸ محبوس اسناد و شواهد جرمی موجود است. به تعقیب جلسه وزیران حلقات حکومتی از پلان رهائی ۷۲ زندانی متنازع فیه صحبت نمودند. همزمان با این جدال سه زندانی پل چرخ محکوم به اعدام از طرف رئیس دولت عفو و رها گردیدند. آیا این حرکات رئیس دولت و کمیسیون تحت فرمانش باعث گسترش بیشتر فرهنگ معافیت نمیشود؟ آیا این نوع حرکات امنیت افراد ملکی را به خطر مواجه نمیسازد؟

پالیسی آقای کرزی مبنی بر تلاش برای کسب اعتماد مخالفین مسلح از طریق رها سازی بدون قید و شرط زندانیان آنها از زندانهای افغانستان و پاکستان، در غیاب یک پروسه رسمی مذاکرات صلح همانوریکه انتظار میرفت، محکوم به شکست بوده است. زندانیان عفو شده با وصف تضمین موسفیدان قریه و قوم مبنی بر عدم تکرار اعمال دهشت افگنی توسط زندانی عفو شده، دوباره حین ارتکاب قتل افراد ملکی یا سایر اعمال دهشت افگانه دستگیر شده اند. بنابراین رهائی محبوسین بگرام مستلزم یک طرز العمل محتاطانه و شفاف عدلی-قضائی است. آقای کرزی میتواند برای محاکمه این محبوسین که مدتهای طولانی را در حبس گذرانده بودند یک محکمه خاص ایجاد کند و این محکمه بخواهد پروسه محاکماتی راسریعترولی با دقت وجدیت به پیش برده و بعد از بررسی همه مدارک و شواهد موجود، به برانیت یا محکومیت مظنون حکم کند.

"کمیسیون بررسی" ماهیت اداری داشته و فاقد صلاحیت قضائی ایست که بر مبنای قانون اساسی، در چوکات ستره محکمه و به پیشنهاد ستره محکمه به آن داده شده باشد. بنابراین این کمیسیون در موقعیتی نیست که به صدها نفر "برانیت" بدهد زیرا صدور حکم برانیت یا محکومیت صرف در حیطة صلاحیت قاضی و محکمه است. حتی تصمیم "عدم تعقیب جزائی" نیز از حیطة صلاحیت "کمیسیون بررسی" بالاتر بوده صرف خاړنوال قادر به گرفتن این نوع تصمیم است. حل سرنوشت محبوسین بگرام خارج از قوه قضائیه افغانستان و دادن صلاحیت نامحدود بررسی و رهائی مظنونین توسط رئیس دولت به "کمیسیون بررسی" که ماهیت اداری دارد، آنهم در رابطه با زندانیان که طبق ادعای نظامیان امریکایی در جریان و در ارتباط اعمال دهشت افگانه علیه افراد ملکی زندانی شده اند، استفاده غیر معمول و غیر عادلانه توسط رئیس دولت از یگانة صلاحیت قضائی اش (صلاحیت عفو) بوده و باعث نقض حقوق قربانیان میگردد. علاوه آقای کرزی با گریز از تطبیق پروسه قضائی شفاف بالای مظنونین، از دیدگاه منافع قربانیان، مرتکب نقض همان ماده چهاردهم میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی نیز میگردد. ماده که نظامیان امریکایی بخاطر عدم رعایت حقوق مظنونین، مرتکب نقض آن شده بودند.

احتمالاً انگیزه این عجله عاقبت نه اندیشانه، تمایل آقای کرزی برای رهائی محبوسین بگرام قبل از ختم آخرین دوره ریاست اش و کمک به موفقیت تماسهای غیر رسمی میان حکومت افغانستان و نمایندگان طالبان که اخیراً الجزیره و اسوشیتد پرس از آن خبر داده اند، میباشد. صرف نظر از اینکه انگیزه آقای کرزی چیست، هرگاه در سالهای آینده اشخاص رها شده همراه با گروه های دهشت افگن برای کشتار مردم ملکی، تخریب پلها، سرکها و مکاتب به افغانستان بیایند، آقایان کرزی، دادرس و دوعضو دیگر کمیسیون بررسی بخاطر برخورد سطحی شان به مسایل حیاتی افراد ملکی و به مخاطره انداختن امنیت ملی افغانستان در مسولیت آن اعمال دهشت افگانه شریک پنداشته شده میتوانند.

"کمیته حقوق بشر فارو"

۱۴ جنوری ۲۰۱۴